

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 186 (XXX) — Nr. 306

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 5 aprilie 2018

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 790 din 5 decembrie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 privind unele măsuri pentru realizarea de investiții la operatorii economici din industria de apărare și pentru modificarea și completarea unor acte normative	2–4
Decizia nr. 847 din 14 decembrie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, cât și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014, în ansamblul său.....	5–7
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 17 din 5 martie 2018 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept).....	8–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 790

din 5 decembrie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 privind unele măsuri pentru realizarea de investiții la operatorii economici din industria de apărare și pentru modificarea și completarea unor acte normative

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Ingrid Alina Tudora	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 privind unele măsuri pentru realizarea de investiții la operatorii economici din industria de apărare și pentru modificarea și completarea unor acte normative, excepție ridicată de Mariana Săchelaru, Claudia Nicoleta Stanciu, Mihaela Florica Stroe, Mariana Mahmudi, Corina Muscă, Adriana Stanciu și Eugen Marian Anghel în Dosarul nr. 2.104/2/2016 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.996D/2016.

2. La apelul nominal se prezintă, pentru autorii excepției de neconstituționalitate, avocatul Răzvan Iulian Neațu, cu împuternicire avocațială depusă la dosar. Lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul avocatului prezent care, reitând argumentele prezentate în notele scrise prin care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, solicită admiterea acesteia și constatarea neconstituționalității prevederilor art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 prin raportare la dispozițiile art. 115 alin. (5) din Constituție.

4. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, sens în care invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

5. Prin Încheierea din 20 septembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 2.104/2/2016, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 privind unele măsuri pentru realizarea de investiții la operatorii economici din industria de apărare și pentru modificarea și completarea unor acte normative.** Excepția a fost invocată de Mariana Săchelaru, Claudia Nicoleta Stanciu, Mihaela Florica Stroe, Mariana Mahmudi, Corina Muscă, Adriana Stanciu și Eugen Marian Anghel, cu ocazia soluționării acțiunilor în contencios administrativ având ca obiect anularea unor acte administrative.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorii acesteia arată, în esență că, la data de 29 octombrie 2015, a intrat în vigoare Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015, care prevedea la art. 63 alin. (1) că „începând cu drepturile salariale aferente lunii noiembrie 2015, funcționarii publici și personalul contractual din Ministerul Finanțelor Publice — aparat propriu, Agenția Națională de Administrare Fiscală — aparat propriu, Agenția Națională pentru Achiziții Publice și Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili beneficiază de 25 de clase de salarizare succesive față de clasa deținută.” Ulterior, la data de 4 noiembrie 2015, a intrat în vigoare Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015, care a prevăzut, în art. 10, că dispozițiile art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015 se abrogă, iar, prin această abrogare, drepturile lor salariale au suferit o diminuare față de nivelul prevăzut prin art. 63 alin. (1) din ordonanța de urgență precitată. Așa fiind, autorii excepției susțin că sunt încălcate prevederile internaționale și cele constituționale referitoare la protecția dreptului de proprietate, întrucât, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, drepturile salariale reprezintă concepte asimilate bunurilor mobile, astfel încât privarea de dreptul de a mai primi vreodată sumele de bani aferente unui drept câștigat reprezintă o încălcare a dreptului de proprietate, sens în care invocă jurisprudența Curții Constituționale, și anume Decizia nr. 148 din 17 martie 2005. Prin urmare, apreciază că, prin reglementarea criticată, sunt încălcate dispozițiile constituționale ale art. 53 referitoare la condițiile privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți, care permit o diminuare rezonabilă a gradului de protecție oferită unor drepturi, însă numai condiționat și cu titlu de excepție, fără ca prin aceasta să fie afectată însăși substanța acestor drepturi.

7. În același timp, autorii excepției susțin că, prin reglementarea criticată, se aduce atingere și dispozițiilor art. 115 alin. (4) și (6) din Constituție, întrucât, pe calea unei ordonanțe de urgență — Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 — sunt afectate drepturi fundamentale, așa cum sunt dreptul de proprietate și dreptul la salariu, în condițiile în care nu a existat o situație de urgență care să justifice intervenția legislativă a Guvernului. Raportat la încălcarea art. 115 alin. (5) din Constituție, autorii excepției susțin că, dacă primele patru alineate ale art. 115 reglementează delegarea legislativă, alin. (5) marchează încetarea acestei delegări și reglementează, în mod expres, acțiunile de competență ale celor două Camere. Așa fiind, odată transmisă/depusă spre dezbateri, ordonanța de urgență nu mai poate fi modificată/completată de către Guvern până după momentul intrării în vigoare a legii de aprobare/ respingere, după caz. Aceasta, deoarece, de la momentul transmiterii/depunerii spre dezbateri și sesizarea primei Camere competente, încetează delegarea legislativă care operează în favoarea executivului.

8. Autorii excepției susțin, de asemenea că, prin maniera de reglementare a drepturilor salariale ce li se cuvin, a fost înfrânt principiul securității juridice sau al stabilității raporturilor juridice, prin măsura legislativă criticată fiind afectată astfel previzibilitatea normei de drept.

9. Concluzionând, aceștia consideră că prevederile criticate contravin și art. 148 alin. (2) din Constituție, privind prioritatea prevederilor tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și a celorlalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, față de dispozițiile contrare din legile interne. Așa fiind, din perspectiva Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, apreciază că măsura abrogării instituită prin art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 încalcă principiul garantării dreptului de proprietate al oricărui particular.

10. **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal** opinează în sensul caracterului neconstituțional al prevederilor art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 prin raportare la dispozițiile art. 115 alin. (5) din Constituție, din perspectiva procedurii normative.

11. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

12. **Guvernul** apreciază că revine Curții Constituționale să decidă asupra afectării principiilor constituționale pretins a fi încălcate prin prevederile art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015. În esență, arată că afectarea drepturilor salariale prin aplicarea reglementării criticate (drepturi asimilate noțiunii de „bunuri” și aflate în sfera de protecție a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale), ar putea fi considerată de instanța de control constituțional ca fiind o încălcare a dreptului de proprietate asupra acestor „bunuri”, cu consecința încălcării art. 44 din Constituție. Referitor la invocarea art. 53 din Constituție, apreciază că această normă constituțională nu este incidentă în cauză, iar, în ceea ce privește art. 115 alin. (6) din Constituție, Guvernul face trimitere la Decizia Curții Constituționale nr. 1.189/2008, prin care s-a statuat că ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate dacă „afectează”, dacă au consecințe negative, dar, în schimb, pot fi adoptate dacă, prin reglementările pe care le conțin, au consecințe pozitive în domeniile în care intervin. Având în vedere faptul că prin textul criticat a fost abrogat art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015, care reglementa o creștere a drepturilor salariale pentru anumite categorii de persoane, este evident că actul normativ criticat a avut ca efect o diminuare a drepturilor respective, în condițiile în care dreptul la salariu este parte componentă a dreptului la muncă, drept fundamental protejat de art. 41 din Constituție. În fine, în ceea ce privește critica de neconstituționalitate raportată la art. 148 alin. (2) din Constituție, Guvernul apreciază că sunt incidente considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 1.596/2009.

13. **Avocatul Poporului** menționează că prevederile criticate au mai făcut obiect al controlului de constituționalitate, asupra acestora exprimându-și deja punctul de vedere, ce a fost reținut în Decizia Curții Constituționale nr. 270 din 27 aprilie 2017 și pe care îl menține în prezenta cauză, în sensul constituționalității reglementării legale criticate.

14. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile avocatului prezent, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

15. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

16. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie prevederile art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului

nr. 51/2015 privind unele măsuri pentru realizarea de investiții la operatorii economici din industria de apărare și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 823 din 4 noiembrie 2015, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 79/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 348 din 6 mai 2016. Prevederile criticate au următoarea redactare: „*Articolul 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2015 și unele măsuri bugetare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 806 din 29 octombrie 2015, se abrogă.*”

17. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, prevederile art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 sunt contrare dispozițiilor constituționale ale art. 1 privind statul român, art. 44 privind dreptul de proprietate privată, art. 53 referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, art. 115 alin. (4), (5) și (6) referitoare la delegarea legislativă și celor ale art. 148 alin. (2) privind integrarea în Uniunea Europeană.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că prevederile legale criticate au mai făcut obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva unor critici similare, în acest sens fiind, spre exemplu, Decizia nr. 396 din 14 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 657 din 26 august 2016, Decizia nr. 270 din 27 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 576 din 19 iulie 2017, și Decizia nr. 759 din 13 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 218 din 30 martie 2017, prin care Curtea a constatat că prevederile art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

19. Prin deciziile amintite, Curtea a reținut, în esență, că reglementarea criticată are ca efect abrogarea art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2015 și unele măsuri bugetare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 806 din 29 octombrie 2015. Prin această abrogare au fost înlăturate măsurile legale care prevedeau o majorare salarială pentru funcționarii publici și personalul contractual din Ministerul Finanțelor Publice — aparat propriu, Agenția Națională de Administrare Fiscală — aparat propriu, Agenția Națională pentru Achiziții Publice și Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, rezultând o scădere a drepturilor salariale ale acestora față de nivelul stabilit prin textul de lege abrogat.

20. Curtea a arătat că dreptul la salariu este un drept fundamental, care se bucură, în egală măsură, de protecția acordată dreptului la muncă, fiind o componentă a acestuia, dar și de protecția acordată dreptului de proprietate, întrucât reprezintă un „bun” în sensul art. 1 din Primul Protocol la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Prin urmare, Curtea a considerat că este necesar să analizeze dacă prevederile art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 îndeplinesc cerințele de constituționalitate referitoare la condițiile emiterii ordonanțelor de urgență, respectiv cele care privesc existența unei situații extraordinare și interdicția afectării pe calea ordonanțelor de urgență a unor drepturi fundamentale. Analizând aceste motive, Curtea a reținut că adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2015 apare ca fiind justificată, în esență, de două aspecte principale: unul dintre aspecte se referă la un eventual deficit bugetar pe care aplicarea art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015 l-ar genera, iar cel de-al doilea are în vedere necesitatea asigurării unui tratament juridic unitar pentru categoriile de personal din sectorul bugetar. Așa fiind, Curtea a apreciat că aspectele invocate apar ca fiind justificate sub aspectul caracterului obiectiv și urgent al motivelor care au impus abrogarea art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015, astfel încât, prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2015 nu au fost încălcate dispozițiile art. 115 alin. (4) din Constituție.

21. Astfel, majorarea salarială prevăzută de art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015 a avut în vedere o categorie relativ restrânsă de funcționari publici și personal, respectiv numai funcționarii publici și personalul contractual din Ministerul Finanțelor Publice — aparat propriu, Agenția Națională de Administrare Fiscală — aparat propriu, Agenția Națională pentru Achiziții Publice și Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili, creându-se un tratament juridic favorizant pentru aceștia, într-un context economic și social marcat profund de multiple revendicări salariale, dar și de o incapacitate a statului de a răspunde acestor solicitări fără a crea diferențe de tratament juridic cu caracter discriminator în între diferitele categorii sociale. Prin urmare, Curtea a apreciat că, în realitate, majorarea salarială prevăzută de art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015 a fost o măsură care a creat o discriminare între diferitele categorii de funcționari publici și personal bugetar, efectele concrete ale acestei măsuri neîntârziind să apară sub forma unor justificate solicitări de creșteri salariale din partea sindicatelor reprezentative ale funcționarilor publici și ale personalului contractual din cadrul altor instituții publice. Prin urmare, îndepărtarea efectelor discriminatorii, precum și a consecințelor financiare pe care le-a atras aplicarea art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015 a impus în mod obiectiv și a justificat intervenția promptă a Guvernului.

22. Păstrând același raționament, Curtea a apreciat că, în măsura în care atingerea adusă unui drept fundamental, așa cum este dreptul la salariu, s-a realizat pentru a combate, în fapt, afectarea, prin discriminare, a drepturilor fundamentale ale unui număr mult mai semnificativ de persoane, condiția impusă de art. 115 alin. (6) din Constituție, referitoare la interdicția afectării prin dispozițiile unei ordonanțe de urgență a drepturilor și libertăților fundamentale, este respectată (paragraful 31 din Decizia nr. 396 din 14 iunie 2016).

23. Totodată, Curtea a considerat că nu poate fi reținută nici încălcarea dispozițiilor art. 41 și art. 44 din Constituție, restrângerea adusă drepturilor ocrotite de aceste texte constituționale fiind rezonabilă, proporțională cu obiectivul urmărit și netransformând dreptul la salariu ori dreptul de proprietate în unul iluzoriu/teoretic, în sensul precizat prin Decizia nr. 266 din 21 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 19 iulie 2013, și Decizia nr. 462 din 17 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 775 din 24 octombrie 2014, paragraful 30. Astfel, Curtea a reținut că reglementarea art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 este impusă de necesitatea apărării drepturilor și a libertăților cetățenilor în sensul prevenirii

unor discriminări marcate între diferite categorii de persoane, sub aspectul remunerării muncii. De asemenea, Curtea a apreciat că măsura abrogării dispozițiilor art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015 este o măsură capabilă în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului avut în vedere de legiuitor și necesară realizării acestui scop. Totodată, având în vedere raportul dintre persoanele la care se referă art. 63 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015 și cele care ar fi fost discriminate prin aplicarea acestei măsuri, a apreciat că măsura are un caracter proporțional cu situația care a determinat-o.

24. Cu privire la pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 115 alin. (5) din Constituție, Curtea reține că, potrivit acestei norme constituționale, ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateri în procedură de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă, în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere, care decide de asemenea în procedură de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la art. 76 alin. (1). Astfel, dispozițiile art. 115 stabilesc condițiile-criterii de constituționalitate pe care ordonanțele Guvernului, simple sau de urgență, trebuie să le îndeplinească pentru a fi conforme cu Legea fundamentală.

25. Autorii excepției consideră că „prin adoptarea art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015, Guvernul României a intervenit nepermis în procesul legislativ, într-o etapă de competență exclusivă a Parlamentului, ulterior încetării delegării legislative care a operat în cazul adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 47/2015, scopul major urmărit fiind acela de încetare cât mai urgentă a efectelor juridice produse prin intrarea în vigoare a art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 47/2015”. Raportat la această critică, în paragraful 36 din cuprinsul Deciziei nr. 396 din 14 iunie 2016, Curtea a reținut că, deși nu poate omite inconsecvența legislativă a Guvernului, „apreciază că cerința care impune ca norma juridică să fie previzibilă nu poate fi interpretată în sensul că împiedică legiuitorul să intervină prompt, pentru a combate efectele neconstituționale și negative din punct de vedere financiar ale unei reglementări anterioare.”

26. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să justifice schimbarea acestei jurisprudențe, cele statuate prin deciziile invocate își mențin valabilitatea și în prezenta cauză.

27. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Mariana Săchelaru, Claudia Nicoleta Stanciu, Mihaela Florica Stroe, Mariana Mahmudi, Corina Muscă, Adriana Stanciu și Eugen Marian Anghel în Dosarul nr. 2.104/2/2016 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și constată că prevederile art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2015 privind unele măsuri pentru realizarea de investiții la operatorii economici din industria de apărare și pentru modificarea și completarea unor acte normative sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 5 decembrie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Ingrid Alina Tudora

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 847

din 14 decembrie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, cât și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014, în ansamblul său

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Patricia Marilena Ionea	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, excepție ridicată de Adriana-Nicoleta Cristescu în Dosarul nr. 774/93/2016 al Tribunalului Ilfov — Secția civilă și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 3.295D/2016.

2. La apelul nominal lipsesc autorul excepției și partea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția de investigare a infracțiunilor de criminalitate organizată și terorism. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată. În acest sens, invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale prin care s-a constatat constituționalitatea dispozițiilor de lege criticate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 16 noiembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 774/93/2016, **Tribunalul Ilfov — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice.** Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Adriana-Nicoleta Cristescu, cu prilejul soluționării unui litigiu de muncă.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorul acesteia susține, în esență, că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 a fost emisă cu încălcarea prevederilor art. 115 din Constituție, neexistând o situație extraordinară și urgentă care să justifice adoptarea acestui act normativ de către

Guvern. De asemenea, consideră că dispozițiile art. 9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 sunt contrare art. 1 alin. (1) și (5), art. 15 alin. (1), art. 53 și art. 20 din Constituție. Astfel, arată că s-a încălcat principiul separației puterilor în stat, întrucât executivul s-a substituit legislativului prin emiterea de acte cu caracter normativ. De asemenea, consideră că, prin suspendarea în mai mulți ani consecutivi a dispozițiilor art. 81 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și magistraților, care prevedeau acordarea unei indemnizații cu prilejul pensionării sau a eliberării din funcție, este afectată previzibilitatea legii și totodată măsura își pierde caracterul proporțional în raport cu obiectivul afirmat de legiuitor. În sfârșit, consideră că dispozițiile art. 9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 sunt contrare art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, indemnizațiile pretinse având natura unui „bun”.

6. **Tribunalul Ilfov — Secția civilă** consideră că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată.

7. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

8. **Guvernul**, invocând cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 291 din 23 mai 2013, arată că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată.

9. **Avocatul Poporului** consideră că dispozițiile de lege criticate sunt constituționale.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art. 9 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 925 din

18 decembrie 2014, dispoziții potrivit cărora „În anul 2015, dispozițiile legale privind acordarea ajutoarelor sau, după caz, indemnizațiilor la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă nu se aplică.”

13. Curtea constată că autorul excepției formulează și critici care privesc Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 în ansamblul său, Tribunalul Ilfov — Secția civilă nemenționând însă în dispozitivul încheierii de sesizare acest aspect. Prin Decizia nr. 1.227 din 20 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 17 din 10 ianuarie 2012 și Decizia nr. 122 din 6 martie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389 din 27 mai 2014, Curtea Constituțională a reținut că, deși excepția de neconstituționalitate prezintă particularități semnificative, ea se încadrează în categoria excepțiilor procesuale și reprezintă, deci, un mijloc procedural prin care, în condițiile legii, partea interesată, procurorul sau instanța, din oficiu, invocă, în cadrul procesului și fără a pune în discuție fondul dreptului, neconformitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță cu Legea fundamentală. Sesizarea Curții este subsecventă efectuării controlului privind îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a excepției realizat de către instanța judecătorească sau de arbitraj comercial, care are rolul de prim filtru în cadrul etapei judecătorești a procedurii soluționării excepției de neconstituționalitate. Potrivit dispozițiilor art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, „Dacă excepția este inadmisibilă, fiind contrară prevederilor alin. (1), (2) sau (3), instanța respinge printr-o încheiere motivată cererea de sesizare a Curții Constituționale. Încheierea poate fi atacată numai cu recurs la instanța imediat superioară, în termen de 48 de ore de la pronunțare; recursul se judecă în termen de 3 zile”.

14. Astfel, întrucât excepția de neconstituționalitate reprezintă un incident procedural prin intermediul căruia autorul solicitat instanței judecătorești sesizarea Curții Constituționale în vederea efectuării controlului de constituționalitate, instanța, exercitându-și competența prevăzută de lege, trebuie să constate admisibilitatea sau inadmisibilitatea excepției, în cadrul considerentelor hotărârii, și să dispună sesizarea Curții, respectiv respingerea cererii de sesizare a Curții, prin dispozitivul aceleiași hotărâri.

15. În ipoteza formulării unei excepții prin care se invocă neconstituționalitatea mai multor dispoziții din legi sau ordonanțe, instanța judecătorească are obligația de a analiza întrunirea condițiilor de admisibilitate referitoare la fiecare dintre dispozițiile vizate și de a se pronunța cu privire la sesizarea Curții sau la respingerea cererii de sesizare, corespunzător rezultatului controlului efectuat. Cu alte cuvinte, formularea unor critici de neconstituționalitate care vizează dispoziții diferite din legi sau ordonanțe necesită o analiză a fiecăruia dintre aceste texte în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor de admisibilitate.

16. Prin urmare, Curtea a constatat că omisiunea instanței judecătorești de a se pronunța cu privire la unele dispoziții din legi sau ordonanțe a căror neconstituționalitate a fost invocată de autorul excepției nu poate avea drept consecință înlăturarea controlului de constituționalitate. A admite o soluție contrară echivalează cu atribuirea unor efecte „extra legem” și chiar „contra legem” omisiunii sau refuzului instanței judecătorești de a se pronunța cu privire la cererea de sesizare a Curții Constituționale având ca obiect soluționarea unei excepții de neconstituționalitate. Într-o atare ipoteză, conduita instanței judecătorești s-ar constitui într-o modalitate de paralizare a exercitării dreptului conferit de Constituție autorilor excepției de

a o invoca și, în mod corelativ, de a primi soluția rezultată din controlul legii de către instanța de contencios constituțional.

17. Având în vedere cele mai sus arătate, Curtea a reținut că, în cazul în care instanța de judecată sesizează Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a anumitor dispoziții din legi sau ordonanțe fără a se pronunța asupra altora, criticate în cadrul aceleiași excepții de neconstituționalitate, instanța de contencios constituțional va analiza excepția de neconstituționalitate astfel cum aceasta a fost ridicată de autorul său. Abia în ipoteza în care instanța judecătorească, prin dispozitivul hotărârii, consideră excepția referitoare la una/unele dintre dispozițiile legale criticate ca fiind inadmisibilă, fiind contrară prevederilor art. 29 alin. (1), (2) sau (3) din Legea nr. 47/1992, și respinge cererea de sesizare cu această motivare, Curtea Constituțională nu se va pronunța cu privire la această excepție. În această împrejurare, autorul are, potrivit art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, posibilitatea atacării cu recurs la instanța imediat superioară, în termen de 48 de ore de la pronunțare, a soluției de respingere ca inadmisibilă a excepției de neconstituționalitate.

18. În concluzie, Curtea reține că obiectul prezentei excepții de neconstituționalitate îl constituie atât dispozițiile art. 9 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014, cât și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014, în ansamblul său.

19. Curtea observă că prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 au avut aplicabilitate în anul 2015, nemaifiind în vigoare la data invocării excepției de neconstituționalitate, însă produc efecte în cauza dedusă judecătii. Având în vedere cele statuate prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, potrivit cărora „sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare”, Curtea urmează a analiza constituționalitatea dispozițiilor de lege cu care a fost sesizată.

20. Autorul excepției consideră că dispozițiile de lege criticate aduc atingere următoarelor texte din Constituție: art. 1 alin. (4) și (5) referitoare la principiul separației și echilibrului puterilor în stat și obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, art. 15 alin. (1) privind universalitatea, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți și art. 115 privind delegarea legislativă. De asemenea, consideră că sunt înfrânte prevederile art. 20 din Constituție prin raportare la art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la proprietate.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile de lege criticate au mai constituit obiect al controlului de constituționalitate, în raport cu critici asemănătoare celor invocate în prezenta cauză. Astfel, analizând respectarea condițiilor de constituționalitate extrinsecă a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014, Curtea, prin Decizia nr. 443 din 21 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 580 din 29 iulie 2016, paragraful 35, a arătat că emiterea acestui act normativ a fost justificată de existența unor situații extraordinare și urgente, asemănătoare celor reținute prin Decizia nr. 42 din 22 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 210 din 25 martie 2014, în care s-a constatat constituționalitatea dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 84/2012

privind stabilirea salariilor personalului din sectorul bugetar în anul 2013, prorogarea unor termene din acte normative, precum și unele măsuri fiscal-bugetare în raport cu prevederile constituționale ale art. 115.

22. Tot prin Decizia nr. 443 din 21 iunie 2016, paragraful 32, Curtea a statuat că „interdicția Guvernului de a adopta ordonanțe de urgență care împiedică o lege adoptată de Parlament să-și producă efectele nu au vizat și dreptul puterii executive de a reglementa cu privire la drepturi care nu au o consacrare constituțională”. Prin urmare, având în vedere că drepturile la care se referă art. 9 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 nu sunt consacrate la nivel constituțional, a reținut că fiind lipsită de temei critica de neconstituționalitate formulată în raport cu prevederile art. 1 alin. (4), art. 61 privind rolul și structura Parlamentului și art. 102 referitor la rolul și structura Guvernului.

23. Analizând în mod distinct dispozițiile art. 9 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014, Curtea, prin Decizia nr. 135 din 10 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 395 din 24 mai 2016, paragraful 16, a statuat că „indemnizațiile acordate cu prilejul ieșirii la pensie, retragerii, încetării raporturilor de serviciu ori trecerii în rezervă reprezintă beneficii acordate de legiuitor anumitor categorii socioprofesionale în virtutea statutului special al acestora, fără a avea însă un temei constituțional.” De asemenea, prin paragraful 18 al Deciziei nr. 135 din 10 martie 2016, Curtea a reținut că „ajutoarele ori indemnizațiile la care se referă textul de lege criticat nu fac parte din categoria drepturilor fundamentale, astfel că legiuitorul este liber să dispună cu privire la conținutul, limitele și condițiile de acordare a acestora, precum și să dispună diminuarea ori chiar încetarea acordării acestora, fără a fi necesară întrunirea condițiilor stabilite de art. 53 din Legea fundamentală.” Prin următorul paragraf, Curtea, analizând critica de neconstituționalitate referitoare la încălcarea dreptului de proprietate, a invocat jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului prin Hotărârea din 8 noiembrie 2005, pronunțată în Cauza „*Kechko împotriva Ucrainei*”, paragraful 23, potrivit căreia statul este în măsură să

stabilească ce beneficii trebuie plătite angajaților săi din bugetul de stat. Astfel, a reținut că statul poate dispune introducerea, suspendarea sau încetarea plății unor astfel de beneficii prin modificări legislative corespunzătoare. În același sens a fost amintită și Decizia de inadmisibilitate din 6 decembrie 2011, pronunțată în cauzele conexe nr. 44.232/11 și nr. 44.605/11 „*Felicia Mihăieș împotriva României*” și „*Adrian Gavril Senteș împotriva României*”, paragrafele 15 și 19, prin care Curtea Europeană a statuat că, datorită unei cunoașteri directe a propriei societăți și a necesităților acesteia, autoritățile naționale se află, în principiu, într-o poziție mai adecvată decât instanța internațională pentru a stabili ce anume este „de utilitate publică”. În consecință, în cadrul mecanismului de protecție creat de Convenție, este de competența acestora să se pronunțe primele cu privire la existența unei probleme de interes general. Considerând normal ca legiuitorul să dispună de o mare libertate în conducerea unei politici economice și sociale, Curtea de la Strasbourg a arătat că respectă modul în care acesta percepe imperatiile „utilității publice”, cu excepția cazului în care raționamentul său se dovedește în mod vădit lipsit de orice temei rezonabil.

24. În ceea ce privește caracterul lipsit de previzibilitate al dispozițiilor referitoare la neacordarea ajutoarelor sau, după caz, a indemnizațiilor cu prilejul ieșirii la pensie, al retragerii sau al încetării raporturilor de serviciu, ori la trecerea în rezervă, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 541 din 14 iulie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 622 din 17 august 2015, paragraful 17, a reținut că „persoanele care se pensionează se supun dispozițiilor legale în vigoare la data deschiderii dreptului la pensie, potrivit principiului *tempus regit actum*”. Prin urmare, neacordarea, pentru mai mulți ani succesivi, a drepturilor bănești mai sus arătate nu poate fi privită ca un eveniment care afectează previzibilitatea normei, de vreme ce dreptul la pensie și condițiile de pensionare, precum și drepturile care se acordă cu prilejul pensionării sunt cele de la data deschiderii dreptului la pensie, iar nu cele existente în legislație la o dată anterioară, care nu au caracterul unui drept câștigat.

25. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Adriana-Nicoleta Cristescu în Dosarul nr. 774/93/2016 al Tribunalului Ilfov — Secția civilă și constată că dispozițiile art. 9 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, cât și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014, în ansamblul său, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Ilfov — Secția civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 14 decembrie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Patricia Marilena Ionea

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 17

din 5 martie 2018

Dosar nr. 2.823/1/2017

Gabriela Elena Bogasiu	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Lavinia Curelea	— președintele delegat al Secției I civile
Eugenia Voicheci	— președintele Secției a II-a civile
Ionel Barbă	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Mihaela Tăbărcă	— judecător la Secția I civilă
Romanița Ecaterina Vrînceanu	— judecător la Secția I civilă
Eugenia Pușcașiu	— judecător la Secția I civilă
Alina Iuliana Țuca	— judecător la Secția I civilă
Mirela Vișan	— judecător la Secția I civilă
Marian Budă	— judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu	— judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănica Teau	— judecător la Secția a II-a civilă
George-Bogdan Florescu	— judecător la Secția a II-a civilă
Roxana Popa	— judecător la Secția a II-a civilă
Gheza Attila Farmathy	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Luiza Maria Păun	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ana Hermina Iancu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Cristian Daniel Oana	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Veronica Năstasie	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, investit cu soluționarea dosarului nr. 2.823/1/2017, a fost constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (*Regulamentul*).

Sedința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Elena Adriana Stamatescu, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulament.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova — Secția I civilă,

în Dosarul nr. 2/95/2015, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: „1) *dacă în interpretarea dispozițiilor art. 123 raportat la art. 120 și art. 112 din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Codul muncii), sporul pentru muncă suplimentară se acordă doar pentru munca efectiv prestată peste durata normală a timpului de muncă sau se acordă și pentru orele în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în locuri special amenajate; 2) dacă în interpretarea dispozițiilor art. 126 lit. b) prin raportare la art. 125 din Codul muncii, sporul pentru muncă prestată în timpul nopții se acordă doar pentru munca efectiv prestată în timpul nopții, în condițiile art. 126 lit. a) și b), sau se acordă și pentru orele de noapte în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în locuri special amenajate; 3) dacă în interpretarea dispozițiilor art. 137 alin. (3) din Codul muncii, sporul pentru neacordarea repausului în zilele de sâmbătă și duminică se acordă doar pentru munca efectiv prestată în zilele de sâmbătă și duminică sau se acordă și pentru zilele de sâmbătă sau duminică în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în locuri special amenajate; 4) dacă în interpretarea dispozițiilor art. 142 alin. (2) din Codul muncii, sporul pentru munca prestată în zilele de sărbătoare legală se acordă doar pentru munca efectiv prestată în zilele de sărbătoare legală sau se acordă și pentru zilele de sărbători legale în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în locuri special amenajate.*”

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, ce a fost comunicat părților, conform dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă; apelanta-pârâtă și intimatul-reclamant au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept, prin avocat; punctul de vedere al reclamantului-intimat a fost depus cu depășirea termenului de 15 zile prevăzut de lege.

În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Curtea de Apel Craiova — Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din 19 septembrie 2017, în Dosarul nr. 2/95/2015, aflat pe rolul acestei instanțe, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept menționată.

2. Sesizarea a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 16 octombrie 2017, cu nr. 2.823/1/2017, termenul pentru soluționarea dosarului fiind stabilit la 5 martie 2018.

II. Norma de drept intern ce formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

3. *Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare*

Art. 112. — „(1) Pentru salariații angajați cu normă întreagă durata normală a timpului de muncă este de 8 ore pe zi și de 40 de ore pe săptămână.

(2) În cazul tinerilor în vârstă de până la 18 ani durata timpului de muncă este de 6 ore pe zi și de 30 de ore pe săptămână.”

Art. 120. — „(1) Munca prestată în afara duratei normale a timpului de muncă săptămânal, prevăzută la art. 112, este considerată muncă suplimentară.

(2) Munca suplimentară nu poate fi efectuată fără acordul salariatului, cu excepția cazului de forță majoră sau pentru lucrări urgente destinate prevenirii producerii unor accidente ori înlăturării consecințelor unui accident.”

Art. 123. — „(1) În cazul în care compensarea prin ore libere plătite nu este posibilă în termenul prevăzut de art. 122 alin. (1) în luna următoare, munca suplimentară va fi plătită salariatului prin adăugarea unui spor la salariu corespunzător duratei acesteia.

(2) Sporul pentru munca suplimentară, acordat în condițiile prevăzute la alin. (1), se stabilește prin negociere, în cadrul contractului colectiv de muncă sau, după caz, al contractului individual de muncă, și nu poate fi mai mic de 75% din salariul de bază.”

Art. 125. — „(1) Munca prestată între orele 22,00—6,00 este considerată muncă de noapte.

(2) Salariatul de noapte reprezintă, după caz: a) salariatul care efectuează muncă de noapte cel puțin 3 ore din timpul său zilnic de lucru; b) salariatul care efectuează muncă de noapte în proporție de cel puțin 30% din timpul său lunar de lucru.

(3) Durata normală a timpului de lucru, pentru salariatul de noapte, nu va depăși o medie de 8 ore pe zi, calculată pe o perioadă de referință de maximum 3 luni calendaristice, cu respectarea prevederilor legale cu privire la repausul săptămânal.

(4) Durata normală a timpului de lucru pentru salariații de noapte a căror activitate se desfășoară în condiții speciale sau deosebite de muncă nu va depăși 8 ore pe parcursul oricărei perioade de 24 de ore decât în cazul în care majorarea acestei durate este prevăzută în contractul colectiv de muncă aplicabil și numai în situația în care o astfel de prevedere nu contravine unor prevederi exprese stabilite în contractul colectiv de muncă încheiat la nivel superior.

(5) În situația prevăzută la alin. (4), angajatorul este obligat să acorde perioade de repaus compensatorii echivalente sau compensare în bani a orelor de noapte lucrate peste durata de 8 ore.

(6) Angajatorul care, în mod frecvent, utilizează munca de noapte este obligat să informeze despre aceasta inspectoratul teritorial de muncă.”

Art. 126. — „Salariații de noapte beneficiază:

a) fie de program de lucru redus cu o oră față de durata normală a zilei de muncă, pentru zilele în care efectuează cel puțin 3 ore de muncă de noapte, fără ca aceasta să ducă la scăderea salariului de bază;

b) fie de un spor pentru munca prestată în timpul nopții de 25% din salariul de bază, dacă timpul astfel lucrat reprezintă cel puțin 3 ore de noapte din timpul normal de lucru.”

Art. 137. — „(...) (3) În situația prevăzută la alin. (2) salariații vor beneficia de un spor la salariu stabilit prin contractul colectiv de muncă sau, după caz, prin contractul individual de muncă. (...)”

Art. 142. — „(...) (2) În cazul în care, din motive justificate, nu se acordă zile libere, salariații beneficiază, pentru munca

prestată în zilele de sărbătoare legală, de un spor la salariul de bază ce nu poate fi mai mic de 100% din salariul de bază corespunzător muncii prestate în programul normal de lucru.”

III. Expunerea succintă a procesului

4. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Gorj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale la data de 5 ianuarie 2015, salariatul reclamant a chemat în judecată angajatorul pârât, solicitând ca prin sentința ce se va pronunța să se dispună obligarea pârâtei la plata sumei reprezentând drepturi de natură salarială pentru orele lucrate suplimentar peste normativul de 40 ore pe săptămână, cu luarea în considerare a timpului de muncă reprezentat de perioada necesară preluării turei (respectiv 15 minute, între orele 7,45—8,00, înainte de începerea turei), a sporurilor prevăzute în Codul muncii și în contractul colectiv de muncă pentru calculul acelor ore suplimentare ce au fost efectuate noaptea, sâmbăta, duminica, în zilele libere plătite conform contractului colectiv de muncă sau în zilele de sărbători legale, din care se va scădea suma primită pentru consemnul în stație sau pentru ce a considerat pârâta că s-a lucrat suplimentar, sumă actualizată de la data de la care trebuiau plătite respectivele ore suplimentare și până la plata efectivă a acestora.

5. Prin sentința pronunțată de tribunal a fost admisă cererea, a fost obligată pârâta la plata către reclamant a sumei brute de 117.693 lei, reprezentând diferențe de drepturi salariale cuvenite reclamantului pentru perioada 1 ianuarie 2012—31 decembrie 2014, actualizate cu indicele de inflație și cu dobânda legală aferentă, calculate până la data de 31 august 2015 inclusiv, diferențele de drepturi salariale cuvenite urmând a fi actualizate cu indicele de inflație în continuare, de la data de 1 septembrie 2015 și până la data plății efective. A fost obligată pârâta să plătească reclamantului dobânda legală aferentă și cheltuieli de judecată.

6. Pentru a pronunța această sentință s-au reținut următoarele:

În perioada 1 ianuarie 2012—31 decembrie 2014 reclamantul a fost angajat al pârâtei, în baza contractului individual de muncă. În acest contract s-a menționat că reclamantul lucrează cu normă întreagă, că durata timpului de lucru este de 8 ore pe zi/40 de ore pe săptămână.

Potrivit prevederilor contractului colectiv de muncă la nivel de unitate, valabil în perioada 2012—2013, instalațiile electrice cu exploatare permanentă erau deservite de 3 electricieni, care aveau un program de lucru în ture de 24 de ore, din care 8 ore în instalații, iar restul de 16 ore personalul era consemnat într-un spațiu special amenajat pentru odihnă, având obligația de a interveni operativ în instalații, fie la alarmare, fie la cererea dispecerului de serviciu. După tura de 24 de ore de serviciu, electricianul avea 48 de ore libere.

Pentru orele de consemn se acorda un spor de 25% din salariul de bază brut, turele efectuate în zilele de sâmbătă, duminică și zilele libere fiind plătite cu un spor de 100%, iar turele efectuate în zilele de sărbători legale cu un spor de 200%.

Începând cu data de 4 aprilie 2013 a intrat în vigoare noul contract colectiv de muncă. Conform acestui contract, stațiile și grupurile de stații integrate în SCADA erau deservite în regim de tură de 3—4 electricieni, cu un program zilnic în tură de 12 ore program de lucru în instalații, după care personalul de exploatare era liber, timp pe care și-l petrecea la domiciliu sau într-un spațiu special amenajat pentru odihnă (12 ore perioadă de consemn). În perioada de consemn în spațiile special amenajate pentru odihnă, salariatul, în schimbul unei sume de bani acordate de societate în compensație, era obligat să intervină la solicitarea dispecerului/persoanei autorizate, în vederea eliminării incidentelor sau deranjamentelor apărute în instalații în urma unor evenimente neprevăzute. După cele 12 ore de consemn în spațiul special amenajat pentru odihnă,

electricianul avea 48 de ore libere. S-a stabilit că pentru perioada de consemn în spațiile special amenajate pentru odihnă se plătesc 4,5 lei pe oră de consemn, iar timpul destinat consemnului nu constituie timp efectiv de muncă.

Tribunalul a reținut aplicabilitatea dispozițiilor art. 111 din Codul muncii, art. 2 pct. 1 din Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind unele aspecte ale organizării timpului de lucru (*Directiva 2003/88/CE*), constatând că perioada în care reclamantul era consemnat în stație, după cele 8, ulterior 12 ore lucrate în instalații, constituie timp de muncă.

S-a mai reținut că nu are relevanță faptul că nu se exercitau permanent activități în perioada de consemn, esențial fiind că angajatul era tot timpul la dispoziția angajatorului, neavând posibilitatea de a părăsi incinta punctului de lucru unde era consemnat sau de a-și organiza timpul după cum dorește.

Cum orele lucrate în perioada de consemn sunt considerate „timp de lucru”, orele realizate de reclamant peste norma lunară prevăzută de dispozițiile art. 120 din Codul muncii reprezintă ore suplimentare.

Pentru orele suplimentare efectuate peste norma de 40 de ore pe săptămână, salariatul avea dreptul la plata salariului corespunzător acestor ore, cu plata unui spor negociat prin contractul colectiv de muncă sau contractul individual de muncă, de cel puțin 75% din salariul de bază, astfel cum prevăd art. 122 și 123 din Codul muncii.

Prin contractele colective de muncă, la art. 2.8.3 s-a stabilit că sporul pentru orele suplimentare este de 100% din salariul de bază brut.

În raport și cu prevederile art. 125 alin. (1) din Codul muncii s-a reținut că reclamantul era îndreptățit, în baza art. 126 lit. b) din Codul muncii și art. 2.9.1 din contractele colective de muncă, la acordarea sporului de noapte în cuantum de 25% din salariul de bază brut corespunzător timpului lucrat în timpul nopții.

Pentru orele lucrate în zilele de sâmbătă și duminică în perioada de consemn, reclamantul i se cuvenea un spor în cuantum de 100% din salariul de bază brut, în temeiul art. 137 alin. (1)—(3) din Codul muncii și prevederilor din contractele colective de muncă.

În ceea ce privește munca prestată în perioada de consemn în zilele de sărbătoare legală, reclamantul trebuia să beneficieze de spor la salariu, conform art. 142 din Codul muncii, în cuantum de 200% din salariu, astfel cum s-a stabilit prin contractele colective de muncă.

7. Împotriva acestei sentințe, în termen legal, a declarat apel pârâta, criticând-o, în esență, pentru următoarele: instanța de fond a încalcat prevederile Directivei 2003/88/CE; prin anexele nr. 4 și 6 la contractul colectiv de muncă, constatându-se că datorită specificului activității nu există posibilitatea încadrării în programul normal de lucru, s-a stabilit o altă formă de organizare a acestuia; programul de lucru din stațiile de transformare respectă Directiva 2003/88/CE, iar electricianul, pentru faptul că a stat consemnat, fără a efectua activitate decât sporadic, a primit un spor inițial de 25% din salariu, apoi de 4,5 lei pe ora de consemn, sâmbăta și duminica fiind plătit dublu, iar de sărbătorile legale triplu.

A mai arătat că, potrivit contractului colectiv de muncă la nivel de unitate, orele suplimentare sunt reprezentate de timpul efectiv lucrat în instalații de către personalul consemnat la domiciliu. Or, sintagma „timp efectiv lucrat” desemnează perioada în care salariatul desfășoară activitate în mod efectiv în instalații, și nu perioada în care acesta este doar prezent în cadrul unității în acel consemn la domiciliu de 16 ore, respectiv 12 ore pe tură. Pentru acest consemn, salariatul a primit deja 25% din salariu.

A apreciat că, în litigiu, chestiunea esențială privește definirea duratei normale a timpului de lucru și definirea orelor

suplimentare. Apelanta-pârâta susține că durata normală a timpului de lucru trebuie să țină cont de domeniul de activitate și de specificul acesteia de distribuitor de energie electrică, precum și de modalitatea concretă prin care a înțeles să își organizeze activitatea, prin instituirea unui program în ture și a unui sistem de salarizare și de repaus care să țină cont de acest program, precum și prin delimitarea concretă a noțiunii de „ore suplimentare” în prestarea activității în ture cu consemn la domiciliu, chestiuni care se regăsesc în contractul colectiv de muncă, acesta fiind în concordanță cu legislația.

8. Intimatul-reclamant a depus întâmpinare prin care a solicitat respingerea apelului ca nefondat și obligarea apelantei-pârâte la plata cheltuielilor de judecată.

9. Apelanta-pârâta a depus răspuns la întâmpinare, solicitând admiterea apelului și, pe fond, respingerea acțiunii reclamantului.

10. În ședința publică din 19 septembrie 2017, instanța, din oficiu, a pus în discuția părților admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în procedura prevăzută de art. 519 din Codul de procedură civilă.

11. Prin încheierea pronunțată la această dată, sesizarea a fost considerată admisibilă, iar în temeiul dispozițiilor art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă s-a dispus suspendarea judecării.

IV. Motivele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

12. Prin Încheierea pronunțată la 19 septembrie 2017, Curtea de Apel Craiova — Secția I civilă a constatat admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, motivat de faptul că:

— de lămurirea modului de interpretare/aplicare a dispozițiilor din Codul muncii indicate depinde soluționarea pe fond a cauzei; soluționarea apelului și, implicit, a acțiunii introductive sunt indisolubil legate de determinarea sferei de incidență a dispozițiilor legale respective;

— problema de drept enunțată este nouă, deoarece, prin consultarea jurisprudenței, s-a constatat că asupra acestei probleme Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre prealabilă sau un recurs în interesul legii;

— problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate la data pronunțării încheierii.

13. În cauzele de același gen, repetitive, aflate pe rolul instanței, Curtea de Apel Craiova a mai formulat o sesizare cu privire la dezlegarea problemei de drept rezultată din modul de interpretare diferit a dispozițiilor art. 120 alin. (1) din Codul muncii, în sensul de a se stabili dacă este considerat timp de muncă suplimentară întreaga perioadă de timp în care salariatul se află consemnat la locul de muncă, la dispoziția angajatorului, în afara duratei normale a timpului de muncă săptămânal prevăzut de art. 112 din Codul muncii, sau numai perioada de timp în care prestează efectiv activitatea. Numărul de înregistrare al sesizării este 2.069/1/2017.

14. Deși sesizările au fost formulate în același gen de cauze, pe rolul instanței existând mai multe cauze repetitive ce vizează situații de fapt asemănătoare, sesizările privesc chestiuni de drept distincte.

15. Astfel, prima sesizare privește chestiunea de drept referitoare la definirea timpului de muncă suplimentară prin raportare fie la întreaga perioadă de timp cât salariatul se afla la dispoziția angajatorului, fie doar la perioada în care se desfășoară efectiv activitate.

16. Prezenta sesizare privește interpretarea dispozițiilor legale enunțate din perspectiva drepturilor la beneficiul sporurilor legale, fie pentru întreaga perioadă în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, fie doar pentru perioada efectiv lucrată.

V. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

17. Reclamantul apreciază că este necesară opinia Înaltei Curți de Casație și Justiție în această chestiune, însă întrebările formulate se referă la timpul în care un salariat este la dispoziția unității, inclusiv la domiciliu, or în speța de față, așa cum s-a demonstrat la fond, salariatul nu a fost niciodată la dispoziția societății la domiciliu, ci doar la locul de muncă. Consideră că întrebările ar trebui să fie formulate strict cu privire la chestiunea locului de muncă; formularea este generală, are în vedere toate situațiile.

Instanța a apreciat că sunt importante interpretarea și modul de aplicare a dispozițiilor legale în principiu, or acea dispoziție legală reglementează toate situațiile și trebuie să vizeze timpul aflat la dispoziție nu numai atunci când salariatul este la locul de muncă într-un spațiu special amenajat, ci și când se află la domiciliu. Scopul este ca prin interpretarea dispoziției legale să se stabilească în ce măsură efectivitatea prestării muncii dă naștere la acordarea sporului sau nu, fără a omite situațiile când salariatul se află într-un loc special amenajat sau la domiciliu. Prin urmare, întrebarea trebuie să acopere toate aspectele particulare.

18. După comunicarea raportului, în temeiul dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, apelanta-pârâtă și intimatul-reclamant au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept, prin avocat.

19. Apelanta-pârâtă a susținut, în principal, caracterul inadmisibil al sesizării, față de argumentele cuprinse în raport și față de cele dispuse prin Decizia nr. 90 din 4 decembrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (*Decizia nr. 90/2017*)¹. Asupra fondului chestiunii de drept a apreciat că remunerarea salariatului, în situațiile vizate de prezenta sesizare, se face în conformitate cu contractul colectiv de muncă.

20. Punctul de vedere al reclamantului-intimat a fost depus cu depășirea termenului de 15 zile prevăzut de lege.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

21. Completul de judecată investit cu soluționarea apelului în Dosarul nr. 2/95/2015, după ce a redat conținutul dispozițiilor legale relevante, a reținut că, în exprimarea punctului său de vedere, instanța a avut în vedere situația de fapt, noțiunea de perioadă de consemn, modul de organizare a timpului de muncă și modalitatea de salarizare, astfel cum au fost acestea stabilite de părți prin negocieri contractuale, constatând că perioada de consemn este perioada în care salariatul era obligat să fie prezent fizic la locul determinat de angajator și să fie la dispoziția acestuia, pentru a putea efectua imediat, în caz de nevoie, prestațiile corespunzătoare, în restul timpului putând desfășura activități specifice timpului liber, evident condiționate de limitele spațiale date de locul respectiv.

22. De asemenea, reținând că timpul de muncă este definit potrivit art. 111 din Codul muncii ca fiind orice perioadă în care salariatul prestează munca, se află la dispoziția angajatorului și îndeplinește sarcinile și atribuțiile sale, conform prevederilor contractului individual de muncă, contractului colectiv de muncă aplicabil și/sau ale legislației în vigoare, a concluzionat că acesta se caracterizează prin următoarele elemente: prestarea muncii, aflarea la dispoziția angajatorului, îndeplinirea sarcinilor și atribuțiilor specifice.

23. Perioada de consemn reprezintă timp de muncă, salariatul fiind obligat să fie prezent la locul special amenajat de angajator și la dispoziția acestuia, pentru a putea efectua

imediat, în caz de nevoie, sarcinile corespunzătoare. Sub aspectul prestării muncii, aceasta are loc doar în situația în care apare evenimentul datorită căruia salariatul aflat la dispoziție prestează efectiv munca respectivă.

24. În cauza de față, angajatorul a recunoscut implicit perioada de consemn ca fiind timp de muncă în sens larg, prin negocierea unui drept salarial aferent acestei perioade.

25. În ceea ce privește dreptul la sporul pentru orele suplimentare și sporul pentru munca prestată în timpul nopții, în opinia completului de judecată, aceste sporuri pot fi acordate doar pentru orele de muncă suplimentare și orele de noapte în care s-a prestat efectiv muncă, nu și pentru orele în care salariatul a avut activități recreative, de odihnă, somn etc.

26. Un argument este modul în care legiuitorul, prin dispozițiile art. 120 din Codul muncii, definește munca suplimentară ca fiind munca prestată în afara duratei normale a timpului de muncă săptămânal.

27. Aceleași argumente sunt valabile și în cazul sporului pentru muncă prestată noaptea, legiuitorul, prin dispozițiile art. 125 alin. (1) din Codul muncii, definind munca de noapte ca fiind munca prestată între orele 22,00—6,00.

28. Mai mult, potrivit art. 126 lit. b) din Codul muncii, salariații de noapte pot beneficia de un spor pentru munca prestată în timpul nopții de 25% din salariul de bază, dacă timpul astfel lucrat reprezintă cel puțin 3 ore de noapte din timpul normal de lucru.

29. Prin interpretare literală se constată că legiuitorul a înțeles să reglementeze dreptul la aceste sporuri pentru situațiile în care munca este „prestată”, „lucrată”, nu și pentru diferitele perioade, cum sunt cele în care salariații se află la dispoziție, nu prestează muncă, ci se află în situații de repaus, somn, activități recreative.

30. Printr-un argument contrar s-ar ajunge la situația în care salariatul care se află în consemn și care în această perioadă desfășoară activități recreative, se odihnește sau se află în stare de somn să primească sporuri specifice situațiilor în care se lucrează, se prestează activitate.

31. Reglementarea națională corespunde reglementării comunitare, care definește lucrătorul de noapte ca fiind orice lucrător care, pe timpul nopții, muncește cel puțin trei ore din timpul de lucru zilnic.

32. Aceleași argumente se rețin și în situația sporului pentru orele suplimentare, ore în care se prestează muncă peste programul normal de lucru, acesta din urmă fiind reglementat ca o măsură de protecție socială, de ocrotire a sănătății, sporul reprezentând o compensație pentru prestarea muncii peste durata normală a timpului de muncă, cu încălcarea perioadelor de repaus zilnic.

33. Chiar dacă se apreciază ca timp de muncă perioada în care salariatul se află la dispoziția angajatorului, aceasta nu atrage aplicarea dispozițiilor legale care reglementează sporul pentru muncă prestată suplimentar și munca de noapte, decât în măsura în care sunt îndeplinite condițiile cerute de textele de lege, respectiv munca să fie prestată, în sens efectiv.

34. Cele două texte care reglementează acordarea sporurilor respective doar în situația prestării muncii, a timpului efectiv lucrat, nu intră în contradicție cu Directiva 2003/88/CE și nici cu practica Curții de Justiție a Uniunii Europene.

35. În ceea ce privește repausul săptămânal, Directiva 2003/88/CE, prin art. 5, dispune ca statele membre să ia măsurile necesare pentru ca orice lucrător să beneficieze, în decursul unei perioade de șapte zile, de o perioadă minimă de repaus neîntrerupt de 24 de ore, la care se adaugă cele 11 ore de repaus zilnic.

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 191 din 1 martie 2018.

36. În cazuri justificate, datorită condițiilor obiective, tehnice sau de organizare a muncii, se poate stabili o perioadă minimă de repaus de 24 de ore.

37. Codul muncii a reglementat repausul săptămânal în art. 137, ca fiind de 48 de ore consecutive, de regulă sâmbăta și duminica.

38. În textul de lege legiuitorul nu a mai prevăzut condiția prestării de activitate, de timp lucrat, ci de repaus zilnic.

39. În această situație, instanța de trimitere a opinat că, dacă salariatul se află la dispoziția unității în locuri special amenajate din cadrul unității, acesta trebuie să beneficieze de sporul respectiv.

40. În ceea ce privește sporul pentru munca prestată în zilele de sărbătoare legală, Codul muncii a reglementat zilele de sărbătoare legală prin dispozițiile art. 139 alin. (1), scopul stabilirii și acordării acestora fiind fie unul de natură laică, fie de natură religioasă.

41. Prin interpretare literală se constată că legiuitorul a înțeles să reglementeze dreptul la acest spor pentru situațiile în care munca este „prestată” în zilele de sărbători legale.

42. Pentru argumentele mai sus menționate, opiniile completului cu privire la interpretarea dispozițiilor legale mai sus menționate sunt în sensul că:

Dispozițiile art. 123 raportat la art. 120 și art. 112, precum și la art. 126 lit. b) din Codul muncii trebuie interpretate în sensul că sporul pentru muncă suplimentară, respectiv sporul pentru muncă prestată în timpul nopții, se acordă doar pentru munca efectiv prestată peste durata normală a timpului de muncă, respectiv pentru munca efectuată în timpul nopții.

Dispozițiile art. 137 alin. (3) din Codul muncii se interpretează în sensul că sporul pentru neacordarea repausului în zilele de sâmbătă și duminică se acordă și în situația în care salariatul se află la dispoziția unității în locuri special amenajate din cadrul unității, chiar dacă acesta nu prestează efectiv activitate.

Dispozițiile art. 142 alin. (2) din Codul muncii trebuie interpretate în sensul că sporul pentru munca prestată în zilele de sărbătoare legală se acordă doar în situația în care salariatul prestează în mod efectiv munca.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

43. **Jurisprudența Curții de Apel Craiova** — instanța de trimitere a comunicat că la nivelul acestei instanțe au existat și există mai multe cauze repetitive, cu același obiect. Soluționarea unora dintre aceste cauze a condus la existența unei practici neunitare, ca urmare a interpretării diferite a dispozițiilor enunțate în încheierea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Într-o primă opinie s-a reținut că timpul în care salariatul s-a aflat în consemn, la dispoziția angajatorului, reprezintă timp de muncă, astfel că remunerația primită pentru orele efectuate în aceste condiții ar fi trebuit să fie calculată conform dispozițiilor art. 123 din Codul muncii (spor de 75%) pentru ore suplimentare, respectiv cu spor pentru muncă în timpul nopții, calculat conform art. 126 din Codul muncii. Din suma totală astfel calculată, prima instanță a dedus sumele achitate deja cu titlu de spor de 25% negociat prin contractul colectiv de muncă pentru perioada de consemn.

Într-o a doua opinie s-a stabilit că perioada de timp în care reclamantul a stat în consemn (remunerată cu un spor la salariul brut de bază), fără a lucra efectiv în instalațiile electrice, nu constituie timp de lucru în sensul art. 2 pct. 1 din Directiva 2003/88/CE, Codului muncii și contractului colectiv de muncă.

Curtea a reținut că nu există inadvertențe între timpul de lucru definit de Directiva 2003/88/CE și timpul de muncă definit de Codul muncii și contractul colectiv de muncă, iar dispozițiile contractului colectiv de muncă, ce reglementează durata programului normal de lucru și munca suplimentară, salarizarea și modul de organizare a activității de exploatare permanentă a

stațiilor electrice, sunt compatibile cu dispozițiile Codului muncii și ale Directivei 2003/88/CE.

În ilustrarea acestor opinii au fost comunicate trei hotărâri judecătorești, ale Tribunalului Mehedinți — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale și Tribunalului Dolj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale.

44. Jurisprudența celorlalte instanțe din țară

La nivelul instanțelor naționale s-au conturat două orientări, exprimate prin opiniile teoretice transmise de judecători sau/și prin hotărâri judecătorești pronunțate în această materie.

Opinia majoritară este în sensul că sporul pentru muncă suplimentară se acordă conform contractului colectiv de muncă sau contractului individual de muncă. Dispozițiile art. 123 raportat la art. 120 și art. 112 din Codul muncii se interpretează în sensul că sporul se acordă pentru munca efectiv prestată, iar dacă salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, dar nu a prestat efectiv activități specifice muncii sale, se acordă conform contractului colectiv de muncă sau individual de muncă.

În interpretarea dispozițiilor art. 126 lit. b) din Codul muncii, sporul pentru muncă prestată în timpul nopții se acordă conform contractului colectiv de muncă sau contractului individual de muncă. Dispozițiile se interpretează în sensul că sporul se acordă pentru munca efectiv prestată, iar dacă salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, dar nu a prestat efectiv activități specifice muncii sale, se acordă conform contractului colectiv de muncă sau individual de muncă.

În interpretarea dispozițiilor art. 137 alin. (3) din Codul muncii, sporul pentru repausul săptămânal, dat fiind scopul acestei reglementări, se acordă și pentru zilele de sâmbătă și duminică, când salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, cu observarea contractului colectiv de muncă sau individual de muncă.

În interpretarea dispozițiilor art. 142 alin. (2) din Codul muncii, sporul pentru muncă prestată în zilele de sărbătoare legală se acordă conform contractului colectiv de muncă sau individual de muncă. Dispozițiile se interpretează în sensul că se acordă pentru munca efectiv prestată, iar dacă salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, dar nu a prestat efectiv activități specifice muncii sale, sporul se acordă conform contractului colectiv de muncă sau individual de muncă.

În acest sens s-au pronunțat Curtea de Apel Brașov, Tribunalul București, Tribunalul Giurgiu, Tribunalul Ialomița, Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Ploiești. S-au depus, exemplificativ, hotărâri judecătorești în acest sens.

Într-o a doua opinie, minoritară s-a apreciat că sporurile pentru munca suplimentară, pentru munca prestată în timpul nopții, pentru neacordarea repausului în zilele de sâmbătă și duminică, precum și pentru munca prestată în zilele de sărbătoare legală se acordă și pentru zilele în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în locuri special amenajate. Această opinie are în vedere Directiva 2003/88/CE, prin care s-a arătat că Directiva 93/104/CE definește timpul de lucru ca fiind orice perioadă în care lucrătorul se află la locul de muncă, la dispoziția angajatorului și își exercită activitatea sau funcțiile, în conformitate cu legislațiile și/sau practicile naționale și că această noțiune trebuie înțeleasă în opoziție cu cea de repaus, ele excluzându-se reciproc. Legiuitorul a aplicat un regim juridic asemănător în situația reducerii și/sau întreruperii temporare a activității (art. 53 din Codul muncii), când salariatul se află în continuare la dispoziția angajatorului fără a presta efectiv munca, dar beneficiind de o indemnizație pentru această perioadă, precum și în cazul muncii prin agent de muncă temporară (art. 95 din Codul muncii).

În acest sens s-au exprimat Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale a Curții de Apel

București, Tribunalul Ilfov, Tribunalul Teleorman, Curtea de Apel Iași și Curtea de Apel Timișoara.

S-au depus hotărâri judecătorești de la curțile de apel Iași și Timișoara.

45. Celelalte curți de apel nu au identificat practică judiciară în materie și nici nu au comunicat opinii teoretice ale judecătorilor.

46. **Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție** a comunicat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu s-a verificat și nici nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

VIII. Jurisprudența Curții Constituționale

47. În urma verificărilor efectuate se constată că instanța de contencios constituțional nu s-a pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor legale supuse interpretării.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

48. Prin raportul întocmit, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, judecătorii-raportori au apreciat că sesizarea nu este admisibilă, nefiind îndeplinită condiția existenței unei chestiuni de drept și nici aceea a noutății.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

49. Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

Asupra admisibilității sesizării

50. În privința obiectului și a condițiilor sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, legiuitorul, în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, instituie o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea acestei proceduri, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

1. existența unei cauze aflate în curs de judecată;

2. cauza să fie soluționată în ultimă instanță;

3. cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;

4. ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;

5. chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

51. Procedând la analiza admisibilității sesizării, se constată că primele trei condiții sunt îndeplinite, întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată de un complet al Curții de Apel Craiova, investit cu soluționarea apelului formulat împotriva sentinței civile pronunțate de Tribunalul Gorj în Dosarul nr. 2/95/2015.

52. Având în vedere că decizia ce urmează a fi pronunțată în apel este una definitivă, potrivit art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constată că, în cauză, sunt îndeplinite parțial condițiile de ordin procedural prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, respectiv cauza în care a fost formulată cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile se află pe rolul unei curți de apel, iar aceasta este investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță.

53. Nu este îndeplinită însă condiția existenței unei chestiuni de drept și nici aceea a noutății acesteia, pentru considerentele ce urmează.

54. Astfel cum rezultă din cele mai sus expuse, instanța de trimitere solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe cu privire la calificarea perioadei de timp în care angajatul se

află la dispoziția angajatorului, la domiciliul său sau în locuri special amenajate la sediul angajatorului, fără a presta efectiv activitate și, în funcție de calificarea acestei perioade ca fiind timp de muncă sau timp de repaus, să stabilească dacă angajatul este îndreptățit la plata sporurilor menționate, respectiv sporul pentru munca suplimentară, sporul pentru munca pe timpul nopții, sporul pentru munca în timpul zilelor de repaus și de sărbători legale.

55. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept al Înaltei Curți de Casație și Justiție a mai fost chemat să se pronunțe cu privire la problema calificării timpului în care angajatul se află la dispoziția angajatorului, fără a presta efectiv activitate, în acest sens fiind înregistrat, pe rolul instanței supreme, Dosarul nr. 2.069/1/2017, constituit ca urmare a sesizării formulate de Curtea de Apel Craiova.

56. Prin sesizarea ce a format obiectul Dosarului nr. 2.069/1/2017, Curtea de Apel Craiova a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile cu privire la interpretarea dispozițiilor art. 120 din Codul muncii, în sensul de a se stabili dacă este considerată timp de muncă suplimentară întreaga perioadă de timp în care salariatul se află consemnat la locul de muncă, la dispoziția angajatorului, în afara duratei normale a timpului de muncă săptămânal, prevăzută de art. 112 din Codul muncii sau numai perioada de timp în care prestează efectiv activitate.

57. Deși instanța de trimitere susține că problemele de drept deduse soluționării în Dosarul nr. 2.069/1/2017 și în dosarul de față nu sunt identice, se constată că, în ambele dosare, problema esențială de dezlegat este aceea a calificării duratei de timp în care lucrătorul se află la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în spațiile special amenajate de angajator, fără a presta efectiv muncă în această perioadă.

58. În funcție de determinarea acestei perioade ca fiind timp de muncă sau timp de repaus se rezolvă și consecințele juridice ale acestei calificări, fiind evident că, în cazul în care se consideră timp de repaus perioada în care lucrătorul, aflat la dispoziția angajatorului, nu prestează efectiv activitate, acesta nu este îndreptățit nici la plata sporului pentru muncă suplimentară, în discuție în cadrul Dosarului nr. 2.069/1/2017, și nici la plata sporurilor ce fac obiectul sesizării de față.

59. Prin Decizia nr. 90/2017, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a respins ca inadmisibilă sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova, înregistrată cu nr. 2.069/1/2017, reținând că dezlegarea noțiunilor de timp de muncă și timp de muncă suplimentară presupun aplicarea și interpretarea, de către instanța de trimitere, a prevederilor Codului muncii și ale contractului colectiv de muncă încheiat la nivel de unitate, în lumina jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene.

60. Astfel, titularul sesizării a solicitat clarificarea noțiunii de „timp de muncă suplimentară” prin prisma dreptului intern și a dreptului Uniunii Europene, precum și a statuărilor în materie ale Curții de Justiție a Uniunii Europene și aplicarea acestei noțiuni în cauza dedusă judecății, în raport cu contractul colectiv de muncă încheiat la nivel de unitate, pentru perioada în care salariatul se află consemnat la locul de muncă la dispoziția angajatorului, în afara duratei normale a timpului de muncă, având de soluționat un litigiu privind drepturile bănești pretinse de salariat pentru această perioadă.

61. Norma de drept intern ce a format obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile, respectiv art. 120 din Codul muncii, definește munca suplimentară ca fiind „munca prestată în afara duratei normale a timpului de muncă săptămânal”.

62. Timpul de muncă este definit în art. 111 din Codul muncii ca reprezentând „orice perioadă în care salariatul prestează munca, se află la dispoziția angajatorului și îndeplinește sarcinile și atribuțiile sale, conform prevederilor contractului individual de muncă, contractului colectiv de muncă aplicabil și/sau ale legislației în vigoare”.

63. Definiția din dreptul intern este asemănătoare celei din art. 2 al Directivei 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru; prin „timp de lucru”, potrivit art. 2 pct. 1, se înțelege *orice perioadă în care lucrătorul se află la locul de muncă, la dispoziția angajatorului și își exercită activitatea sau funcțiile, în conformitate cu legislațiile și practicile naționale*.

64. Durata normală a timpului de muncă, reglementată prin art. 112 din Codul muncii, este de 8 ore pe zi și de 40 de ore pe săptămână. Art. 112 are corespondent juridic în art. 6 lit. (b) din Directiva 2003/88/CE (articole preluate, la rândul lor, din directiva anterioară — 93/104/CE).

65. Întrucât directiva a fost transpusă în dreptul intern, instanțele naționale au obligația de interpretare a legii naționale ce transpune directiva (în cauză, Codul muncii), prin prisma textului și a finalității aceluia act. O interpretare a normei interne nu ar putea fi contrară interpretării date dispoziției similare din directivă de către instanța de contencios european.

66. În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat în jurisprudența sa (a se vedea Decizia nr. 48 din 19 iunie 2017, pronunțată de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 595 din 25 iulie 2017, paragraful 101) că „Directiva, ca act al Uniunii Europene, nu produce, de regulă, efect direct în dreptul intern, însă trebuie ținut cont de obligația ce revine instanței naționale de a interpreta dreptul intern în conformitate cu dreptul Uniunii Europene, consacrată prin Hotărârea din Cauza C-14/83 *Von Colson și Kamann* pronunțată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și menționată constant în jurisprudența Curții”.

67. Se mai reține în decizia sus-menționată a Înaltei Curți de Casație și Justiție că în Hotărârea pronunțată în Cauza C-282/10 *Maribel Dominguez* (cauză ce viza interpretarea unei directive), Curtea de Justiție a Uniunii Europene a arătat că „principiul interpretării conforme impune (...) ca instanțele naționale să facă tot ce ține de competența lor, luând în considerare ansamblul dreptului intern și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta pentru a garanta efectivitatea deplină a directivei în discuție și pentru a identifica o soluție conformă cu finalitatea urmărită de aceasta (...)”.

68. În legătură cu problema de drept ce constituie obiectul sesizării înregistrate cu nr. 2.069/1/2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat că, printr-o serie de hotărâri, cum ar fi Ordonanța din 11 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza C-437/05 *Jan Vorel*, Ordonanța din 4 martie 2011, pronunțată în Cauza C-258/10 *Nicușor Grigore*, Hotărârea din 25 noiembrie 2010, pronunțată în Cauza C-429/09 *Gunter Fuss*, Hotărârea din 14 octombrie 2010, pronunțată în Cauza C-428/09 *Union syndicale Solidaires Isère*, Hotărârea din 3 octombrie 2000, pronunțată în Cauza C-303/98 *SIMAP*, Hotărârea din 9 septembrie 2003, pronunțată în Cauza C-151/02 *Jaeger*, Curtea a dat o interpretare criteriilor de definire a „timpului de lucru” prevăzute în Directiva 93/104/CE a Consiliului din 23 noiembrie 1993 și, ulterior, în Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003, care a abrogat Directiva 93/104/CE.

69. Într-o astfel de situație, finalitatea directivei nu poate fi atinsă decât prin interpretarea legii naționale în acord cu interpretarea făcută de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în respectivele hotărâri, în conformitate cu principiul interpretării uniforme a dreptului Uniunii Europene, care impune ca dreptul național să fie interpretat în lumina directivei. Curtea de Justiție a Uniunii Europene este instanța care stabilește interpretarea legală de referință a directivei, în virtutea competenței conferite

prin art. 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), care va fi apoi avută în vedere de instanțele naționale.

70. Asumarea de către instanța națională a interpretării legii aplicabile în cauză în conformitate cu dreptul Uniunii Europene are drept premisă certitudinea aplicării corecte a dreptului Uniunii Europene. Această premisă impune ca instanța națională să verifice dacă dispozițiile relevante din Directiva 2003/88/CE au făcut deja obiectul unei interpretări din partea Curții de Justiție a Uniunii Europene sau dacă aplicarea corectă a dreptului Uniunii Europene se impune cu o asemenea evidență încât nu mai lasă loc niciunei îndoieli rezonabile (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 6 octombrie 1982, pronunțată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în Cauza *Cilfit*, C-283/81).

71. Odată ce jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene este lămuritoare cu privire la problema de drept dedusă judecării rezultă că nu există dificultăți de interpretare și aplicare pentru situația de fapt pe care instanța națională a fost chemată să o soluționeze, acesteia revenindu-i obligația de a verifica incidența dezlegărilor date de instanța europeană, în ceea ce privește calificarea acestei perioade ca „timp de lucru” și remunerația lucrătorului aflat într-o atare situație.

72. Prin urmare, constituie atributul exclusiv al instanței de sesizare să soluționeze cauza cu judecata căreia a fost învestită, aplicând, în acest scop, dispozițiile legale incidente în lumina jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene.

73. În acest context este de semnalat pronunțarea de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a Hotărârii din 21 februarie 2018, în Cauza C-518/15, *Ville de Nivelles v. Rudy Matzak*, prin care Curtea a declarat, la punctele 2) și 3), că articolul 15 din Directiva 2003/88 trebuie interpretat în sensul că nu permite ca statele membre să mențină sau să adopte o definiție a noțiunii de „timp de lucru” mai puțin restrictivă decât cea prevăzută la articolul 2 din această directivă, iar articolul 2 din Directiva 2003/88 trebuie interpretat în sensul că nu impune statelor membre să stabilească remunerarea perioadelor de gardă la domiciliu, precum cele în discuție în litigiul principal, în funcție de calificarea acestor perioade drept „timp de lucru” sau drept „perioadă de repaus”.

74. Raportat la cele reținute în cuprinsul Deciziei nr. 90/2017, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept observă că nu există, în speță, o veritabilă problemă de drept cu privire la calificarea perioadei de consemn, operațiune ce urmează a fi realizată de instanța de trimitere în acord cu principiile enunțate în cuprinsul deciziei anterior menționate.

75. Aceeași concluzie se impune și în privința determinării regimului remunerator al perioadei de consemn în care s-a aflat lucrătorul în cauza în care a fost formulată cererea de pronunțare a hotărârii prealabile, neputând fi identificată, în cauză, o veritabilă chestiune de drept, a cărei existență să reclame recurgerea la procedura hotărârii prealabile, prevăzută de art. 519—521 din Codul de procedură civilă.

76. Sub acest aspect este de menționat faptul că art. 519 din Codul de procedură civilă nu definește noțiunea de „chestiune de drept”. În jurisprudență² s-a arătat însă că, pentru a fi vorba de o problemă de drept reală, trebuie ca norma de drept disputată să fie îndoielnică, imperfectă, lacunară sau neclară. Chestiunea de drept supusă dezbaterii trebuie să fie una veritabilă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare.

² Decizia nr. 72 din 16 octombrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 901 din 16.11.2017.

77. În același timp, problema de drept trebuie să fie reală, iar nu aparentă, să privească interpretarea diferită sau contradictorie a unui text de lege, a unei reguli cutumiare neclare, incomplete sau, după caz, incerte ori incidența unor principii generale ale dreptului, al căror conținut sau a căror sferă de acțiune sunt discutabile.

78. Cum de chestiunea de drept respectivă depinde soluționarea pe fond a cauzei, înseamnă că ea trebuie să fie una importantă și să se regăsească în soluția ce va fi cuprinsă în dispozitivul hotărârii ce urmează să fie dată, indiferent dacă cererea este admisă sau respinsă. În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a statuat deja că admisibilitatea procedurii hotărârii prealabile este condiționată de împrejurarea ca interpretarea pe care o va da instanța supremă să producă consecințe juridice de natură să determine soluționarea pe fond a cauzei.

79. Din această perspectivă se constată, pe de o parte, că instanța de trimitere solicită lămurirea problematicii regimului remunerator al perioadei de consemn prin referire la dispozițiile Codului muncii, precizate în cuprinsul încheierii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar, pe de altă parte, faptul că, la nivelul unității angajatoare, ce are calitatea de apelant-pârât în litigiul derulat în fața instanței de trimitere, problema calificării perioadei de consemn și a regimului remunerator al acesteia s-a bucurat de o rezolvare normativă, prin intermediul contractelor colective de muncă încheiate la nivel de unitate, valabile în toată perioada de referință avută în vedere de instanța de trimitere.

80. Deși nu este atributul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept să dea îndrumări cu privire la modalitatea concretă de soluționare a unei cauze, raționamentul logico-juridic necesar dezlegării unei pricini presupunând identificarea normei juridice aplicabile situației de fapt date, operațiune ce constituie atributul exclusiv al instanței de trimitere, se apreciază că identificarea normei aplicabile în speță nu numai că nu poate scăpa analizei Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, ci este în mod evident necesară, din moment ce o atare analiză este circumscrisă verificării admisibilității sesizării în vederea pronunțării hotărârii prealabile.

81. Altfel spus, dacă norma juridică al cărei înțeles este îndoielnic, imperfect, lacunar sau neclar nu interesează modalitatea de rezolvare pe fond a cauzei, fie pentru că norma în discuție este o normă de procedură, fie că este o normă de drept material, dar fără relevanță în privința fondului cauzei, sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile trebuie respinsă ca inadmisibilă, întrucât nu este îndeplinită una dintre condițiile esențiale, prevăzută explicit prin dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă.

82. În acest sens este de observat faptul că prima instanță investită cu soluționarea conflictului de muncă în cadrul căruia a fost formulată prezenta sesizare a constatat că, potrivit prevederilor contractului colectiv de muncă la nivel de unitate, valabil în perioada 2012—2013, instalațiile electrice cu exploatare permanentă erau deservite de 3 electricieni, care aveau un program de lucru în ture de 24 de ore, din care 8 ore în instalații, iar în restul de timp de 16 ore personalul era consemnat într-un spațiu special amenajat pentru odihnă, având obligația de a interveni operativ în instalații, fie la alarmare, fie la cererea dispecerului de serviciu. După tura de 24 de ore de serviciu, electricianul avea 48 de ore libere.

83. Pentru orele de consemn se acorda un spor de 25% din salariul de bază brut, turele efectuate în zilele de sâmbătă, duminică și zilele libere fiind plătite cu un spor de 100%, iar turele efectuate în zilele de sărbători legale cu un spor de 200%.

84. Începând cu data de 4 aprilie 2013 a intrat în vigoare noul contract colectiv de muncă. Conform acestui contract, stațiile și grupurile de stații integrate în SCADA sunt deservite în regim de tură de 3—4 electricieni, cu un program zilnic în tură de 12 ore — program de lucru în instalații, după cele 12 ore de program de lucru personalul de exploatare fiind liber, timp pe care și-l petrecea la domiciliu sau într-un spațiu special amenajat pentru odihnă (12 ore perioadă de consemn). Pentru perioada de consemn în spațiile special amenajate pentru odihnă se plătesc 4,5 lei pe oră de consemn, iar timpul destinat consemnului nu constituie timp efectiv de muncă. Prin același contract colectiv de muncă la nivel de unitate, partenerii sociali au convenit ca orele de intervenție din consemn să fie considerate timp de muncă suplimentar și plătite ca ore suplimentare, conform legii și reglementărilor interne.

85. În contextul în care clauzele contractului colectiv de muncă reglementează regimul remunerator al lucrătorului pentru perioada de consemn în toate ipotezele avute în vedere de instanța de trimitere, iar aceste norme se impun față de unitatea angajatoare și salariat cu o forță similară legii, efect prevăzut explicit de art. 229 alin. (4) din Codul muncii, se constată că instanța de trimitere nu a justificat admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție din perspectiva existenței unei veritabile chestiuni de drept, nefiind identificată o reală problemă de drept cu privire la determinarea regimului remunerator al perioadei în care lucrătorul se află în consemn.

86. Aceleași considerente sunt valabile și în privința înțelesului dispozițiilor art. 123, art. 126 lit. b), art. 137 alin. (3) și art. 142 alin. (2) din Codul muncii, fiind de notat faptul că nu cuantumul sau condițiile generale de acordare a sporurilor prevăzute de normele anterior citate sunt în dispută în speță, ci calificarea juridică a perioadei de consemn pentru care sunt solicitate de către reclamant sporurile în discuție, operațiune ce urmează a fi realizată în acord cu principiile enunțate în Decizia nr. 90/2017.

87. Nu în ultimul rând, trebuie subliniat faptul că punctele de vedere contradictorii, exprimate de părțile litigiului în care a fost formulată sesizarea de față, cu privire la normele aplicabile cauzei și la modalitatea de interpretare a acestora, nu sunt suficiente pentru a trage concluzia că, în cauză, este îndeplinită condiția privind ivirea unei chestiuni de drept, după cum nici jurisprudența neunitară nu poate constitui premisa pronunțării unei hotărâri prealabile, cât timp divergențele de interpretare nu sunt consecința existenței unor norme de drept a căror interpretare ridică un grad de dificultate deosebit.

88. Nu este îndeplinită nici condiția noutății chestiunii de drept, consecința legală fiind aceea a respingerii ca inadmisibilă a sesizării.

89. Analiza conținutului art. 519 din Codul de procedură civilă relevă, cu prioritate, distincția operată de legiuitor în textul de lege mai sus citat, în sensul că noutatea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării reprezintă o condiție distinctă de cea a nepronunțării anterioare a Înaltei Curți de Casație și Justiție ori de cea a inexistenței unui recurs în interesul legii, aflat în curs de soluționare cu privire la respectiva chestiune de drept.

90. De altfel, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a statuat deja, în jurisprudența sa anterioară³, că, în lipsa, în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, a unei definiții a „noutății” chestiunii de drept, precum și a unor criterii de determinare a acesteia, rămâne atributul instanței supreme, sesizată cu pronunțarea unei hotărâri prealabile, să hotărască dacă problema de drept a cărei dezlegare se solicită este nouă.

³ Deciziile nr. 1 din 17 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 9 aprilie 2014; nr. 3 din 14 aprilie 2014 și nr. 4 din 14 aprilie 2014, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 16 iunie 2014; nr. 6 din 23 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 691 din 22 septembrie 2014; nr. 26 din 10 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 374 din 19 mai 2017.

91. Noutatea unei chestiuni de drept poate fi generată nu numai de o reglementare nou-intrată în vigoare, ci și de una veche, cu condiția însă ca instanța să fie chemată să se pronunțe asupra respectivei probleme de drept pentru prima dată.

92. Prin urmare, caracterul de noutate se pierde, pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate, concretizată într-o practică judiciară consacrată, iar opiniile jurisprudențiale, chiar

neunitare sau izolate, nu pot constitui temei cu efect declanșator al mecanismului pronunțării unei hotărâri prealabile.

93. Analiza jurisprudenței instanțelor în materia de interes din prezenta sesizare exclude caracterul de noutate al chestiunii de drept referitoare la calificarea timpului de consemn și a regimului remunerator al acestuia, fiind de observat faptul că însăși instanța de trimitere arată că, pe rolul Curții de Apel Craiova, au existat și există mai multe cauze repetitive, având același obiect.

94. Pentru toate aceste considerente,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova — Secția I civilă, în Dosarul nr. 2/95/2015, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile cu privire la următoarele chestiuni de drept:

„1) dacă în interpretarea dispozițiilor art. 123 raportat la art. 120 și art. 112 din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sporul pentru muncă suplimentară se acordă doar pentru munca efectiv prestată peste durata normală a timpului de muncă sau se acordă și pentru orele în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în locuri special amenajate; 2) dacă în interpretarea dispozițiilor art. 126 lit. b) prin raportare la art. 125 din Codul muncii, sporul pentru muncă prestată în timpul nopții se acordă doar pentru munca efectiv prestată în timpul nopții, în condițiile art. 126 lit. a) și b), sau se acordă și pentru orele de noapte în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în locuri special amenajate; 3) dacă în interpretarea dispozițiilor art. 137 alin. (3) din Codul muncii, sporul pentru neacordarea repausului în zilele de sâmbătă și duminică se acordă doar pentru munca efectiv prestată în zilele de sâmbătă și duminică sau se acordă și pentru zilele de sâmbătă sau duminică în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în locuri special amenajate; 4) dacă în interpretarea dispozițiilor art. 142 alin. (2) din Codul muncii, sporul pentru munca prestată în zilele de sărbătoare legală se acordă doar pentru munca efectiv prestată în zilele de sărbătoare legală sau se acordă și pentru zilele de sărbători legale în care salariatul s-a aflat la dispoziția angajatorului, la domiciliu sau în locuri special amenajate.”

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 5 martie 2018.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,
Elena Adriana Stamatescu

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

